

VOJENSKÁ DOKTRÍNA A BOJOVÁ POHOTOVOST

Veřejné vysvětlení zásadních tezí vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy, která je ryze obranného charakteru, má principiální význam pro politické i vojenské snižování napětí. Pozitivně ovlivnilo výsledky jednání mezi Sovětským svazem a USA o likvidaci dvou tříd raket. Přesto musíme mít na paměti, že se zásadně odlišuje od vojenské doktríny NATO, jejíž podstatou zůstává strategie pružné reakce, která vychází z názorů, podle nichž se válka posuzuje jako mimořádná forma mezistátních vztahů, jako praktický nástroj řešení sporných otázek. Údery proti Libyi a přepadení Grenady jsou toho důkazem.

Neustále platí oficiálně vyhlášená teze NATO o likvidaci socialismu jako společenskopolitického systému vojenskou silou. S tím úzce souvisí i snaha o dosažení vojenskostrategické převahy vystupňováním konvenčního i jaderného zbrojení, rozšířením závodů ve zbrojení do kosmického prostoru a vytvářením nových vysoce účinných druhů zbraní, což názorně dokumentuje zahájení výroby binárních chemických zbraní.

Vojenská doktrína NATO předpokládá především vedení útočných operací a na základě toho uskutečňují armády paktu svou výstavbu, rozmístění, operační a bojovou přípravu orgánů velení i vojsk a udržuje je v pohotovosti, která zabezpečuje předstížení protivníka. Uskupení vojsk NATO jsou již v míru rozmístěna v bezprostřední blízkosti hranic socialistického společenství a výzbrojí i úrovní bojové pohotovosti převyšují meze potřebnosti pro obranu.

Značné možnosti mají armády NATO, zejména armáda NSR, v nárůstu uskupení do deseti dnů. Vycházíme-li ze zkušeností druhé světové války, nejsou, podle mého názoru, tyto okolnosti a možnosti často reálně doceňovány.

Kromě toho analýza velkých cvičení ozbrojených sil NATO, např. Autumn Forge, potvrzuje předpoklad posílení prvního sledu přesunem svazků ze zámoří a tím vytváření dostatečně silných úderných uskupení, schopných vést útočné operace.

Stále více je zdůrazňováno **dosažení momentu překvapení**. Faktory, které to umožňují, jsou především v existenci silných uskupení NATO na válčistích již v míru, udržování orgánů velení v pohotovosti k řízení vojsk při jejich uvádění do bojové pohotovosti skrytým způsobem a jsou také vytvořeny zásoby munice a materiálně technických prostředků, které zajišťují podmínky pro vedení bojové činnosti do 30 i více dnů.

Kromě toho jsou zpracovávány plány použití vojsk, ve kterých je počítáno s možnostmi uskutečnit jaderný úder jako první. S tímto cílem je udržováno ve stále pohotovosti k použití minimálně 70 % strategických jaderných sil USA.

Z uvedeného je zřejmé, že **nelze souhlasit s názory**, které pod dojmem určitého zlepšení situace v mezinárodních vztazích v důsledku podpisu dohody o likvidaci raket středního a kratšího doletu a také pozitivních výsledků jednání mezi Sovětským svazem a USA o dalším snižování jaderné a konvenční výzbroje, **považují za zbytečné udržovat vysokou bojovou pohotovost ČSLA**. Takové úsudky jsou **výsledkem povrchního, obecného a značně neodborného zhodnocení reálné situace ve světě**.

K tomu, abychom se v souladu s přijatou doktrínou **dokázali úspěšně bránit**, je nutné mít zabezpečeno včasné zaujetí obrany vojsky — čili operační rozvinutí ČSLA. Proto je zapotřebí mít důsledně připraveno převedení orgánů velení a vojsk do takového stavu, který je potřebný k vedení války, již v míru.

Stav naší armády musí v každém okamžiku **odpovídat stupni ohrožení a protistojící síle nepřítele**. Vzhledem k tomu je nutné, aby systém bojové pohotovosti zajistil uvedení vojsk do stavu připravenosti k plnění bojových úkolů **dvěma základními způsoby**:

- bojovým poplachem v případě, že bude bezprostřední nebezpečí vzniku války,
- postupným a v některých případech i skrytým výběrovým uvedením vojsk do plné bojové pohotovosti.

Oba tyto způsoby vycházejí ze známého a v naší armádě dobře rozpracovaného systému stupňů bojové pohotovosti, které umožňují pružný přechod od jednoho stupně ke druhému.

Hlavní **zvláštnosti výběrového způsobu** uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti spočívají v postupném uvádění svazků a útvarů do plné bojové pohotovosti s důrazem na ty, které plní hlavní úkoly. Celkový přechod vojsk z mírového na válečný stav je uskutečňován zpravidla ve třech časově vymezených etapách. Tím se vytvoří (s ohledem na vzrůstající nebezpečí ze strany nepřítele) výběrovým způsobem uskupení vojsk schopné úspěšně vést obrannou operaci. To znamená odrazit agresi, zabezpečit úplné mobilizační rozvinutí vojsk a přejít k aktivním formám obranného boje s cílem přenesení bojové činnosti na území nepřítele.

Další zvláštností je **volba místa** uvádění svazků a útvarů do bojové pohotovosti. Svazek (útvár) můžeme uvést do plné bojové pohotovosti v místech stálé dislokace, ale i ve VVP nebo v jiném prostoru výhodném z hlediska plnění obranných úkolů.

Svazky a útvary budou zpravidla uváděny do vyšších stupňů bojové pohotovosti bez vyhlášení bojového poplachu, předáním příslušných nařízení, osobním stykem nebo i využitím technických prostředků spojení. Uvědomování záloh bude zajištěno způsobem stanoveným pro povolání záloh na cvičení.

Zbraně a bojovou techniku je účelné odkonzervovat a uvést do pohotovosti k použití v parcích v rámci parkových dnů, technického ošetřování atd. Tato činnost bude vyžadovat centrální řízení, promyšlené skloubení způsobů maskování a dezinformace tak, aby byly utajeny základní cíle, zámysl a rozsah opatření.

Praktické zvládnutí tohoto způsobu uvádění vojsk do plné bojové pohotovosti vyžaduje soustavné procvičování. Přesto je třeba být v každé situaci připraven k přechodu do plné bojové pohotovosti bojovým poplachem.

V míru je nezbytné procvičovat i prověřovat oba způsoby.

Zvláštní **důraz** v zabezpečení stálé bojové pohotovosti je zapotřebí soustředit na pohraniční svazky a útvary, které budou plnit rozhodující úkoly. Zkušenosti z kontrol a prověrek u těchto vojsk však potvrzují, že otázkám bojové pohotovosti není vždy věnována potřebná pozornost.

V další části článku zevšeobecním i některé **záporné stránky**, které se v bojové pohotovosti vyskytují, s cílem napomoci k jejich odstranění.

Dokumentace bojové pohotovosti je zpracována, ale není soustavně upřesňována podle změn, ke kterým u útvarů dochází. Často není ani nově ustanovenými funkcionáři schválena. Stále se vyskytují nedostatky v jejím přesném sladění s plány práce hlavních funkcionářů, rozdíly jsou v grafických plánech uvádění do bojové pohotovosti pluků a praporů. V některých posádkách jsou pouze zevrubně zpracovány posádkové plány, ve kterých nejsou časově propočtena a sladěna místa křížení pochodových proudů, které nemají uvedeny ani počty vozidel, a často chybí i legenda k objasnění zákresu.

Na pracovištích dozorčích orgánů, které jsou hlavními organizátory uvádění do bojové pohotovosti, často nejsou v provozu technické prostředky vyrozumění a jejich kontrola je uskutečňována nárazově, bez soustavné technické údržby. Také se zapomíná na nutnost náhradního zdroje elektrického proudu, aby i v případě výpadku stálé elektrické sítě byla činnost vojsk organizovaně řízena.

Dokumentace dozorčích orgánů není soustavně obměňována a zejména k řízení denního režimu vojsk štáby nemají jednotně stanoven počet dokumentů a jejich obsah.

Je nezbytné posoudit i výběr funkcionářů k výkonu dozorčí služby a jejich přípravu. Bylo dokázáno, že velký počet funkcionářů určených do služby snižuje kvalitu jejího výkonu. Zkušenosti z vojsk Sovětské armády potvrzují, že je nejvýhodnější určovat 10 až 12 funkcionářů, kteří se periodicky střídají, na dobu nejméně půl až jednoho roku.

Výsledky prověrek a kontrol svědčí o tom, že byl **zaveden pevný systém v řízení** uvádění vojsk do bojové pohotovosti, kde rozhodující úlohu mají skupiny velení (skupiny velení a řízení mobilizace), jejichž funkční povinnosti jsou zvládnuty a zpravidla mají i dobře připravená zodolněná pracoviště vybavená filtroventilačním zařízením. Přesto i jejich práci je třeba dále zdokonalovat a více využívat prostředky mechanizace a automatizace velení. V některých případech se odchází i od praxí prověřených návyků, např. směroví důstojníci nejsou vybaveni pracovními mapami s nezbytným zakreslením potřebných údajů a kódováním.

Některé nedostatky jsou i ve způsobech řízení při **vyvážení techniky** z parku. Její přesuny je nutné promyšleně stanovit, a to tak, aby nedocházelo ke křížení

proudů. Tam, kde toho nelze dosáhnout, je zapotřebí proudy přesně regulovat. Optimálním požadavkem je, aby každý prapor měl svou výjezdovou bránu a až do prostoru se přesunoval po samostatné ose.

Záložní prostory soustředění nejsou podle možností ženižně budovány. Zatím se podařilo ve většině případů vybudovat prostory míst velení, ale jednotky nemají připraveny prostory a úkryty pro bojovou techniku, i když je rozmístěna ve vojenských prostorech.

Nedostatky se projevují i v zabezpečení spolehlivého **spojení** do prostorů shromaždišť a soustředění. Požadavek, aby bylo spojení vedeno podzemním kabelem, není přehnaný. Zkušenosti z napadení Sovětského svazu potvrzují, že nepřítel bude široce používat diverzní skupiny s cílem dezorganizace velení a narušování spojení. Proto je potřebné zvýšenou pozornost věnovat ochraně a obraně míst velení i prostorů soustředění praporů. Tyto otázky nelze opomíjet nebo řešit pouze okrajově, ale důsledně stanovit úkoly a v praxi je prověřovat.

Problémy rozpracování a praktického zvládnutí způsobů včasného uvedení ČSLA do bojové pohotovosti bojovým poplachem i výběrovým způsobem vyžadují zvláštní pozornost, zejména v současné složité mezinárodní situaci. K těmto otázkám je třeba přistupovat tak, aby byly svazky a útvary připraveny k odražení možné agrese nepřítele ve všech obdobích mírové činnosti.

Obranný charakter vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy dává případnému agresorovi určitou **strategickou výhodu** především ve výběru doby, prostředků, způsobů napadení a může využít i faktoru překvapení. Vzhledem k tomu se požadavky na bojovou pohotovost ČSLA **zvyšují**. Tato skutečnost nás zavazuje připravovat orgány velení i vojska ke splnění úkolů ve složité situaci a přijímat dodatečná opatření, která umožní neutralizovat časovou výhodu agresora. Proto je nutné, abychom se otázkami bojové pohotovosti soustavně zabývali a neustále ji **zdokonaľovali**. Nesmíme zaostávat ve vyzbrojení svazků a přizpůsobit organizační struktury vedení obranného boje. Hlavní důraz musíme zaměřit na svazky a útvary prvního sledu, aby mohly včas splnit stanovené bojové úkoly a ve složení, v jakém jsou v míru, bez podstatného doplňování osob a techniky.

S tím úzce souvisí i systém **hotovostního sil a prostředků**, který nelze omezovat pouze na protivzdušnou obranu, ale zahrnout do něj i orgány velení, prostředky průzkumu, REB, dělostřelectva a letectva. K tomu bude nutné přijmout potřebná opatření.